

II

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista)

PÄÄTÖKSET

KOMISSIO

KOMISSIION PÄÄTÖS,

tehty 10 päivänä heinäkuuta 2007,

valtiontuesta C 20/06 (ex NN 30/06), jota Slovenia on myöntänyt yritykselle Novoles Lesna Industrija Straža d.d.

(tiedoksiannettu numerolla K(2007) 3223)

(Ainoastaan sloveeninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2008/90/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

vien yritysten pelastamista ja rakenneuudistusta varten annetun lain 21 §:n nojalla. Toimenpiteestä ei ilmoitettu komissiolle siitä syystä, että Slovenian valtiontuenvälvontakomissio oli hyväksynyt sen 23 päivänä huhtikuuta 2004 eli ennen Slovenian jäsenyyttä. Koska tuen myöntämisaikankohta määritetään kuitenkin sen säädöksen perusteella, jolla toimivaltainen kansallinen elin myöntää tuen, komissio katsoo, että kyseiset toimenpiteet ovat uutta tukea, josta olisi pitänyt ilmoittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan mukaisesti ja se olisi pitänyt arvioida EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan perusteella ⁽²⁾.

- (3) Komissio ilmoitti Slovenialle 16 päivänä toukokuuta 2006 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa tukea koskeva, EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.

I MENETTELY

- (1) Komissio vastaanotti 1 päivänä joulukuuta 2004 kanteleen, jossa väitettiin, että slovenialaiselle puutuotevalmistajalle Novoles Lesna Industrija Straža d.d., jäljempänä 'Novoles Straža', on myönnetty valtiontukea.

- (2) Kantelu koski Novoles Stražaan kohdistuvia rahoitustoimenpiteitä, joista Slovenian hallitus teki 27 päivänä toukokuuta 2004 päätöksen valtiontuesta vaikeuksissa ole-

- (4) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä ⁽³⁾. Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa tarkasteltavana olevasta tuesta/toimenpiteestä.

- (5) Komissio ei ole saanut huomautuksia asianomaisilta.

⁽¹⁾ EUVL C 194, 18.8.2006, s. 22.

⁽²⁾ Päätöksessä menettelyn aloittamisesta (ks. alaviite 1) on menettelyn kulusta tarkempia tietoja, jotka pätevät myös tähän päätökseen.

⁽³⁾ Vrt. alaviite 1.

- (6) Slovenia toimitti huomautuksensa 17 päivänä heinäkuuta 2006 päivätyllä kirjeellä. Lisätietoja pyydettiin 11 päivänä lokakuuta 2006 ja 23 päivänä helmikuuta 2007 päivätyillä kirjeillä, ja ne toimitettiin 30 päivänä marraskuuta 2006 ja 23 päivänä huhtikuuta 2007. Tämän lisäksi komission virkamiesten ja Slovenian viranomaisten välillä pidettiin kokous 28 päivänä kesäkuuta 2006.

II YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS TUESTA

1. Tuensaaja

- (7) Novoles Straža valmistaa puisia puolivalmisteita ja huonekaluja. Yrityksen kotipaikka on Stražassa Sloveniassa, joka saa EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua tukea. Vuonna 2003 sillä oli noin 800 työntekijää ja se oli Slovenian puu- ja huonekalualan suurimpia työllistäjiä.
- (8) Yritys on omistajana kahdessa yrityksessä, jotka ovat Novoles-Primara, d.o.o. (100 prosenttia) ja Pohištvo Brežice, d.d. (93,7 prosenttia). Slovenian mukaan myös näiden kahden yrityksen taloudellinen tilanne on huono. Ensin mainittu yritys tuotti vuonna 2003 hieman voittoa, mutta toinen yritys oli tappiollinen.
- (9) Yritys on lukuisten luonnollisten ja oikeushenkilöiden omistuksessa. Omistus on kuitenkin hajallaan, eikä yhdelläkään omistajalla ole niin merkittävää määräysvaltaa, että

yritystä voitaisiin pitää jonkin suuremman konsernin osana. Itse asiassa suurin osa osakkeenomistajista on työntekijöitä ja entisiä työntekijöitä, jotka eivät ole tehneet keskenään minkäänlaista osakkeenomistajasopimusta. Heidän omistusosuutensa on 22,3 prosenttia. Lisäksi useilla sijoitusyhtiöillä (PID) on omistuksessaan 33,4 prosenttia. Komission käsitys kuitenkin on, että nämä PID-sijoitusyhtiöt ovat pelkästään elimiä, jotka hallinnoivat yksityisten osakkeenomistajien sijoituksia. Tämä omistajuus on seurausta valtion yhtiöiden yksityistämisestä, joka perustui ajatukseen, että yritykset ovat kaikkien omaisuutta. Valtion yhtiöiden yksityistäminen tapahtui antamalla kansalaisille omistustodistuksia, jotka he saattoivat vaihtaa osakkeisiin. PIDit perustettiin, jotta kansalaiset voisivat osallistua yksityistämiseen vaihtamalla todistuksia osakkeisiin. Slovenian viranomaiset ovat kertoneet, että PIDeillä ei ole käytössään varoja, joilla vaikeuksissa olevaa yritystä voitaisiin auttaa.

2. Tuensaajan taloudellinen tilanne

- (10) Yrityksen heikko taloudellinen tilanne johtuu siitä, että se on menettänyt huomattavan osan merkitystä pääomastaan, joka oli aikaisemmin 1,262 miljardia Slovenian tolaria (noin 5,3 miljoonaa euroa ⁽⁴⁾), mutta huhtikuussa 2004 enää 0,75 miljardia Slovenian tolaria. Tärkeimmät taseesta, tuloslaskelmasta ja rahavirtalaskelmasta ilmenevät liiketaloudelliset ja rahoitusindikaattorit on esitetty seuraavassa taulukossa:

Taulukko 1

Novoles Stražan taloudelliset indikaattorit

Indikaattori	1999	2000	2001	2002	2003
Nettomyyntitulot	6 341 790	6 507 932	6 602 106	8 093 436	6 014 466
Varastot	880 544	936 471	1 113 218	955 305	1 279 940
Saamiset	930 585	1 053 433	1 218 067	1 676 595	1 133 643
Voitto (tappio)	78 809	109 884	128 843	110 215	(511 149)
Velkasuhde	42,1	44,7	47,2	50,2	57,6

- (11) Slovenian viranomaisten mukaan yrityksen tappiot johtuvat ennen kaikkea siitä, että sen myyntitavoitteet eivät ole toteutuneet, mutta sen rahoituskustannukset ovat kasvaneet. Yrityksen velkasuhteen sekä keskimääräisten varastojen jatkuva kasvu kertoo tästä.
- (12) Vastauksessaan menettelyn aloittamiseen Slovenian viranomaiset totesivat, että myös myynnin volyymi tosiasiallisesti laski vuodesta 2000 vuoteen 2001 ja vuodesta 2002 vuoteen 2003. Vuoden 2002 kasvu oli seurausta poikkeuksellisista tapahtumista eli rakennustöistä Kroatiaassa (suuren hotellikompleksin sisustamisesta), uuden huonekaluohjelman käyttöönotosta ja kahden 1 päivänä

tammikuuta 2003 Novolesiin yhdistyneen tytäryhtiön kirjaamista voitoista.

- (13) Lisäksi Slovenian viranomaiset osoittivat komissiolle asiakirjoin, että yrityksen ei ollut mahdollista saada pääomamarkkinoilta riittävästi uutta pääomaa. Pankit hylkäsivät Novoles Stražan uudet luottohakemukset, koska sen luottokelpoisuus oli niin heikko eivätkä vakuudet riittäneet tasapainottamaan heikkoa luottoluokitusta. Edes valtiontakausta, jonka suuruus oli 65 prosenttia halutusta summasta, ei pidetty riittävänä.

⁽⁴⁾ Vuoden 2006 alussa 1 EUR oli 240 Slovenian tolaria (SIT).

3. Rakenneuudistusohjelma

- (14) Huhtikuussa 2004 Novoles Straža esitti talousministeriölle vaikeuksiensa voittamiseksi maaliskuussa 2004 laaditun rakenneuudistussuunnitelman vuosiksi 2004–2008.
- (15) Suunnitelmassa mainitaan tuolloisen tilanteen syiksi talouskasvun hidastuminen tärkeimmillä vientimarkkinoilla (erityisesti Saksassa ja Yhdysvalloissa), missä yritys myi 60 prosenttia tuotannostaan. Lisäksi välituotteiden kysyntä oli vähentynyt. Tulojen pieneneminen oli pahimmillaan vuonna 2003, jolloin yritys ei kyennyt maksamaan velkojaan omista varoistaan, ja tämän vuoksi velat ja rahoituskustannukset kasvoivat entisestään. Yrityksen organisaatorakenne ei myöskään mahdollistanut tuotantoa, joka olisi vastannut kysyntään.
- (16) Vaikeuksien vuoksi tehtiin rahoituksen uudistussuunnitelma, joka on sittemmin toteutettu. Sen tavoitteena oli 1 669 940 776 Slovenian tolarin suuruisen lyhytaikaisten kiinnelainojen uudelleenjärjestely. Eräät lainat, joiden määrästä 65 prosentilla oli vakuutena kiinteistökiinnitys, muutettiin 1,1 miljardin Slovenian tolarin valtion takauksen avulla pitkäaikaisiksi lainoiksi. Loput uudelleenjärjesteltävistä lainoista, 569 940 776 Slovenian tolaria, rahoitettiin ilman valtion apua, mutta kiinnitysvakuuksien arvo nousi yli 100 prosenttiin nimellisarvosta.
- (17) Lisäksi Novoles Straža aikoo suunnata liiketoimintansa uudelleen seuraavasti:
- Myyntistrategiaa muutetaan osittain niin, että siirrytään EU:n ja Pohjois-Amerikan markkinoilta erityisesti Itä-Euroopan ja Venäjän markkinoille. Slovenian viranomaiset ovat esittäneet näyttöä useista myyntiprojekteista, joita käynnistetään muun muassa Slovaakiassa, Serbiassa ja Venäjällä. Myynti ulkomaanmarkkinoilla kasvaa 77 prosenttiin vuonna 2008, kun se vuonna 2004 oli 70 prosenttia. Myynti Itä-Euroopan markkinoilla kasvaa 8 prosenttiin (aiemmin 0).
 - Puolivalmisteiden osuutta vähennetään ja valmiiden tuotteiden osuutta lisätään. Vuonna 2008 valmiiden tuotteiden osuus tulee olemaan 33 prosenttia tuotannosta (26 prosenttia vuonna 2003) ja omalla tuotemerkillä valmistettujen tuotteiden osuus 26 prosenttia (20 prosenttia vuonna 2003). Puolivalmisteiden osuus sen sijaan laskee 41 prosentista 31 prosenttiin vuonna 2008. Puolivalmisteilla tulee tästä huolimatta olemaan tärkeä osa tuotannossa. Ne eivät kuitenkaan ole enää pelkästään vaneria, mikä nostaa jalostusarvoa. Yrityksen etuna on, että se valmistaa pienempiä määriä tunnetulle valmistajalle.
- (18) Tuotannon uudelleen suuntaamiseen liittyy tekniikan uudistaminen. Tavoitteena on päästä kustannustehokkaampaan tuotantoon ja mukauttaa tekniikka kysyntälähtöiseen tuotantoon, joka lisäksi täyttää ympäristönormit. On suunniteltu toteutettavan 1 455 miljoonan Slovenian tolarin (6,06 miljoonaa euroa) investoinnit, jotka on tarkoitettu erityisesti toimenpiteisiin, joilla lisätään tuottavuutta, parannetaan työoloja, parannetaan materiaalien käyttöä, säästetään energiaa ja täytetään ympäristönormit. Slovenian viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle luettelon investoinneista, joita ovat vanerintyöstökeskuksen uudistaminen, tietokoneohjatun kuivausprosessin käyttöönotto, tuotannon nykyaikaistaminen uusien tuotteiden tuotantolaitoksessa, energiajärjestelmän uudistaminen ja uuden tietojärjestelmän käyttöönotto. Slovenian viranomaiset ovat ilmoittaneet joidenkin keskeisten investointien viivästyvän varojen puutteen vuoksi. Näihin kuuluvat tuotannon aloittaminen uusien tuotteiden tuotantolaitoksessa ja energiajärjestelmän uudistaminen, jotka on tarkoitettu rahoittamaan pääasiassa omin varoin.
- (19) Viimeisenä suunnitelmassa on vielä henkilöstön saneeraus, jolla pyritään vähentämään 96 työntekijää. Jäljelle jääville työntekijöille yritys järjestää yleis- ja erityiskoulutusta. Osa 537 miljoonan Slovenian tolarin kustannuksista katetaan 283 miljoonan Slovenian tolarin (1,2 miljoonaa euroa) avustuksella.
- (20) Slovenia on esittänyt viiden vuoden liiketoimintaennusteen, josta ilmenee, että rakenneuudistussuunnitelman avulla on mahdollista palauttaa Novoles Stražan kannattavuus.
- (21) Slovenian viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle tietoja myyntiennusteiden tueksi. Ennusteissa on ensinnäkin otettu huomioon, että myynti kasvoi Länsi-Euroopan markkinoilla vuodesta 2005 vuoteen 2007 noin 10 prosenttia ja Itä-Euroopan markkinoilla noin 20 prosenttia⁽⁵⁾. Lisäksi on otettu huomioon tuotannon suuntaaminen puolivalmisteista valmiisiin tuotteisiin (valmiiden tuotteiden osuus 59 prosenttia 46 prosentin sijaan).

⁽⁵⁾ Tiedot perustuvat Euromonitorin arvioihin vuodelta 2003.

- (22) Novoles Straža on tehnyt vuosiksi 2004–2008 myyntisuunnitelman, joka perustuu näihin ennusteisiin sekä ennusteisiin, joita myyntipäälliköt ovat laatineet niiden tietojen perusteella, joita he ovat saaneet messuilta, edustajilta ja suoraan asiakkailta.
- (23) Realististen ennusteiden perusteella kotimaan myynti kasvaa vuosina 2003–2008 3,6–5,7 prosenttia vuodessa ja ulkomaan myynti 6,5–8,4 prosenttia vuodessa. Raken-

neuudistuksella olisi tarkoitus saavuttaa vuonna 2008 11,7 prosentin käyttökate. Liiketoiminnan tulos suhteessa omaan pääomaan kasvaa vuonna 2008 12,6 prosenttiin.

4. Rakenneuudistuksen kustannukset ja niiden rahoittaminen

- (24) Rakenneuudistuksen kustannusten rahoittaminen on esitetty seuraavassa taulukossa:

Taulukko 2

Rakenneuudistuksen kustannukset ja rahoitus

Tarvittava summa (tuhatta SIT)	Omat varat	Tuet	Takaukset	Yhteensä
Rahoitukseen liittyvä rakenneuudistus	369 000 (*)		1 100 000	1 469 000
Liiketoimintaan ja kehitykseen liittyvä rakenneuudistus	675 000			675 000
Tekniikkaan liittyvä rakenneuudistus	1 456 000		200 000	1 656 000
Henkilöstöön liittyvä rakenneuudistus	253 988	282 771		536 759
Yhteensä	2 384 988	282 771	1 300 000	4 337 699

(*) Komission lisäämä luku.

- (25) Yritys sai valtiontukea yhteensä 1 583 miljoonaa Slovenian tolaria (6,6 miljoonaa euroa), mutta ilmeisesti vasta vuoden 2004 lopulla eikä vuoden puolivälissä niin kuin oli suunniteltu.
- (26) Suurin tuki annettiin valtion takauksena neljälle lainalle, joiden yhteismäärä oli 1,3 miljardia Slovenian tolaria ja joiden avulla Novoles Straža saattoi järjestellä uudelleen lainakantaansa. Takaisinmaksuaika on seitsemän vuotta, ja siihen kuuluu kahden vuoden maksunlykkäys. Korko on 4,5 prosenttia, ja lisäksi maksetaan 0,1 prosentin kertakorvaus luoton avaamisesta ja hoitamisesta. Takaus kattaa 100 prosenttia lainoista, ja vähintään 65 prosentilla on lisävuokutena kiinteistökiinnitys.
- (27) Slovenian mukaan 2 385 miljoonaa Slovenian tolaria rakenneuudistuksen kustannuksista katetaan yrityksen

omin varoin. Komissio kuitenkin katsoo, että tähän on syytä lisätä 569 miljoonaa Slovenian tolaria yksityistä lainarahoitusta (8,5 prosenttia). Osa omista varoista saatisiin liikeomaisuuden luovutuksilla (1 323 miljoonaa Slovenian tolaria eli 30,5 prosenttia) ja jaksottamalla hankintamenoja (29,76 prosenttia). Slovenian viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle yksityiskohtaisen luettelon liikeomaisuuden luovutuksista. Noin 300 miljoonaa Slovenian tolaria on jo toteutunut vuonna 2005, vuodelle 2006 on suunniteltu (ja osittain toteutettu) noin 600 miljoonan lisäluovutukset ja vuosille 2007 ja 2008 vielä 450 miljoonan luovutukset.

5. Markkinaolosuhteet ja vastasuoritteet

- (28) Novoles Straža valmistaa seuraavia tuotteita, joiden markkinaosuus 25 jäsenvaltion EU:ssa on:

Taulukko 3

Markkinaosuus

Tuote	Markkinaosuus 2003	Markkinaosuus 2005
Vaneri (*)	0,14 %	0,13 %
Tuolit ja niiden osat (**)	0,07 %	0,04 %
Huonekalut ja niiden osat (***)	0,08 %	0,05 %
Keskiarvo	0,09 %	0,06 %

(*) Yhdysvaltojen harmonoitu tavarankuvausjärjestelmä 4412 14 00, 4412 19 00, 4412 93 00.

(**) Yhdysvaltojen harmonoitu tavarankuvausjärjestelmä 9401 61 00, 9401 69 00, 9401 90 30.

(***) Yhdysvaltojen harmonoitu tavarankuvausjärjestelmä 9403 60 10, 9403 60 90, 9403 90 30.

6. Muu tuki

- (29) Slovenian viranomaiset ovat oikaisseet menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä esitettyjä lukuja. Viranomaisten mukaan Novoles Straža on saanut vuonna 2004 julkisista ja yksityisistä lähteistä ympäristönsuojelutarkoituksiin edullisia lainoja, mutta ainoastaan 115,2 miljoonan Slovenian tolarin arvosta (0,48 miljoonaa euroa). Lainojen nettoavustusekvivalentti on viranomaisten mukaan 14,9 miljoonaa Slovenian tolaria (62 000 euroa). Tuki on myönnetty osana ympäristöinvestointien yhteisrahoitusohjelmaa, ja se hyväksyttiin helmikuussa 2004.
- (30) Slovenia ilmoittaa myös, että yritys sai vuonna 1999 tukea vain 18,1 miljoonaa Slovenian tolaria (75 000 euroa) korkotukena, 11,5 miljoonaa Slovenian tolaria (48 000 euroa) työllisyystukena, 3,6 miljoonaa Slovenian tolaria (15 000 euroa) tutkimus- ja kehitystukena ja 1,1 miljoonaa Slovenian tolaria (4 600 euroa) vientitukena.
- (31) Ensimmäinen edellisessä kohdassa mainittu tuki, jonka oletettiin alun perin suuntautuvan rakenneuudistukseen, oli pelkästään korkotukitoimenpide, kun otetaan huomioon, että korot olivat Sloveniassa suhteellisen korkeita ulkomaiseen korkotasoon verrattuna. Itse asiassa ehtona yrityksen osallistumiselle ohjelmaan oli, että sen luottoluokitus oli A, B, C tai D ja että se ei ollut konkurssinnettelystä. Yritys on esittänyt todisteet siitä, että sen luokitus oli tuolloin A/B.

III SYYT EY:N PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDASSA TARKOITETUN MENETTELYN ALOITTAMISEEN

- (32) Komissio ilmoitti 16 päivänä toukokuuta 2006 päivätyssä kirjeessään, että kyseiset toimenpiteet ovat uutta tukea, josta olisi pitänyt EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan nojalla ilmoittaa ja joka olisi pitänyt arvioida EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan perusteella. Komissio korosti jälleen, että määräytymisperuste on säädös, jolla toimivaltainen kansallinen viranomainen sitoutuu hyväksymään tuen, mikä tapahtui toukokuussa 2004.
- (33) Lisäksi komissio epäili, soveltuuko toimenpide yhteismarkkinoille ja erityisesti onko se sopusoinnussa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi vuonna 1999 annettujen yhteisön suuntaviivojen ⁽⁶⁾ kanssa.
- Komissio ei ollut varma, täyttikö yritys vaikeuksissa olevan yrityksen tavanomaiset tunnusmerkit, sillä sen myynti kasvoi vielä vuonna 2003, ja varastot vähenivät vuonna 2002. Ei ollut myöskään selvää, onko yritys osa suurempaa konsernia.

- Ei ollut selvää, miten yritys palauttaisi pitkäaikaisen kannattavuutensa, varsinkaan kun ei ollut tietoja, joiden perusteella sen tulevaa taloudellista tilannetta olisi voitu ennustaa.
- Ei ollut selvää, oliko yritys käyttänyt rakenneuudistukseen huomattavan osuuden omia varojaan, sillä oli epäselvää, mistä kyseiset omat varat tulisivat.
- Ei ollut esitetty mitään markkina-analyysiä, jolla vastasuoritteiden puuttumista olisi voitu perustella.
- Tuen ainutkertaisuuden periaatteen toteutuminen oli kyseenalaista, sillä yritykselle myönnettiin rakenneuudistustukea jo vuonna 1999.

IV SLOVENIAN HUOMAUTUKSET

- (34) Slovenia väittää edelleen, että Novoles Stražalle myönnettiin valtiontukea ennen Slovenian liittymistä Euroopan unioniin, sillä valtion taloudellinen sitoutuminen oli tiedossa ennen liittymistä.
- (35) Toiseksi Slovenia kiisti Euroopan komission epäilyt Novoles Stražan kuulumisesta suurempaan konserniin ja selosti omistusrakenteen erityispiirteitä, jotka on esitetty edellä. Lisäksi se oikaisi tiedot osakkeenomistajien prosenttiosuuksista.
- (36) Kolmanneksi Slovenia esitti todisteita siitä, että Novoles Straža on "vaikeuksissa oleva yritys", ja selitti tarkemmin yrityksen talousvaikeuksien yleistä kehitystä. Yrityksen vaikeudet alkoivat vuonna 1999 (varastot ja velat kasvoivat ja myynti väheni, vaikkakin se vuonna 2002 lisääntyi joidenkin poikkeuksellisten tapahtumien vuoksi) ja ne olivat pahimmillaan vuonna 2004, jolloin yritys ei enää voinut saada ulkopuolista rahoitusta.
- (37) Neljänneksi Slovenian viranomaiset toimittivat tietoja, joista käy ilmi, että Novoles Stražan strategia perustuu markkinatutkimuksiin ja ennusteisiin, joiden mukaan huonekalumyynti olisi suhteellisen vilkasta.
- (38) Viidenneksi Slovenia kommentoi vastasuoritteita esittämällä selvityksen, jonka mukaan Novoles Stražan markkinaosuus 25 jäsenvaltion EU:n merkityksellisillä tuotemarkkinoilla on hyvin pieni. Slovenian viranomaiset muistuttavat myös, että Novoles Straža sijaitsee alueella, joka saa EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua tukea.

⁽⁶⁾ Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi, EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.

- (39) Lopuksi Slovenia oikaisi joitakin lyöntivirheitä myönne-
tyissä valtiontukisummissa ja ennen kaikkea vakuutti, että
tukea, joka alun perin määriteltiin rakenneuudistukseksi,
ei myönnetty suuntaviivoissa määritellyn pelastamiseen
ja rakenneuudistukseen.

V TUEN ARVIOINTI

1. Onko tuki valtiontukea?

- (40) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan mukaan jäsenval-
tion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toi-
sessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää
kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, on
yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, siltä osin
kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Poik-
keuksen muodostaa tuki, jota voidaan myöntää EY:n pe-
rustamissopimuksen 87 artiklan 2 tai 3 kohdan nojalla.
- (41) Komissio toteaa, että tuki on myönnetty valtion varoista
yksittäiselle yritykselle. Tämä pätee erityisesti suoraan tu-
keen, mutta myös takaukseen, erityisesti jos yritys on
vaikeuksissa ja lainalle on myönnetty 100 prosentin ta-
kaus⁽⁷⁾. Todellisuudessa takauksen ansiosta yrityksen oli
mahdollista saada suurempi laina kuin mitä se olisi voi-
nut saada ilman takausta.
- (42) Koska puutuotteilla käydään kauppaa Slovenian ja mui-
den jäsenvaltioiden kesken, toimenpide voi parantaa
tuensaajan asemaa Sloveniassa ja EU:ssa suhteessa kilpai-
lijoihin, mikä tarkoittaa, että tuki vääristää kilpailua ja
vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Näin ollen
komissio katsoo, että käsiteltävänä olevat toimenpiteet
Novoles Stražan hyväksi ovat EY:n perustamissopimuk-
sen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

2. Onko tuki uutta valtiontukea?

- (43) Slovenian viranomaiset ensinnäkin epäilevät, onko ko-
missio toimivaltainen arvioimaan tukea EY:n perustamis-
sopimuksen 87 ja 88 artiklan perusteella, sillä tuki on
myönnetty ennen Slovenian jäsenyyttä. Komissio selitti
päätöksessään menettelyn aloittamisesta, että kysymys,
onko tuki toteutettu ennen vai jälkeen liittymisen, mää-
rätty sen perusteella, milloin säädös, jolla toimivaltaiset
kansalliset viranomaiset sitoutuvat hyväksymään tuen, on
annettu⁽⁸⁾. Jos tällaista päätöstä ei ole tehty ennen liittyy-

mistä, kyseessä on uusi tuki, vaikka sitoutuminen valtion-
tukeen olisi ollut tiedossa ennen liittymistä.

- (44) Komissio pitäytyy alkuperäisessä päätelmässään, että sää-
dös, jolla toimivaltaiset kansalliset viranomaiset sitoutu-
vat hyväksymään tuen, ei tullut voimaan ennen liittyy-
mistä. Slovenian asianomaisten säännösten mukaan tuki
myönnetään hallituksen päätöksellä toimivaltaisen minis-
terion ehdotuksesta. Tuen myöntäminen edellyttää, että
monialainen asiantuntijakomitea ja toimivaltainen minis-
terio tekevät ensin päätöksensä, mutta ne eivät vielä mer-
kitse tuen hyväksymistä. Lopullisen päätöksen tekee hal-
litus. Tässä tapauksessa hallituksen päätös tehtiin 27 päi-
vänä toukokuuta 2004, kun Slovenia oli liittynyt Euroo-
pan unioniin 1 päivänä toukokuuta 2004. Näin ollen
toimenpiteet ovat uutta tukea, josta olisi pitänyt EY:n
perustamissopimuksen 88 artiklan nojalla ilmoittaa ja
joka olisi pitänyt arvioida EY:n perustamissopimuksen
87 artiklan perusteella.

3. Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (45) Koska on kyse tuesta rakenneuudistukseen, tuki soveltuu
yhteismarkkinoille, jos se täyttää valtiontuesta vaikeuk-
sissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistuk-
seksi annettujen yhteisön suuntaviivojen, jäljempänä
'suuntaviivat'⁽⁹⁾, ehdot.
- (46) Komissio on Slovenian huomautusten ja keräämiensä tie-
tojen perusteella tehnyt seuraavat päätelmät seikoista, joi-
den vuoksi muodollinen menettely on aloitettu.

3.1 Tukikelpoisuus

- (47) Komissio katsoo Slovenian toimittamien tietojen perus-
teella, että yrityksen 24–27 kohdassa kuvatut liiketoimet
osoittavat, että yritys todella oli tuen myöntämisaikahoh-
tana vaikeuksissa. Komissio toteaa erityisesti, että ongel-
mat olivat vuosina 2000–2004 kehityssuuntaus eivätkä
pelkästään poikkeuksellinen ilmiö vuonna 2003. Lisäksi
Slovenian viranomaiset ovat näyttäneet toteen, että yritys
ei olisi voinut yksin järjestellä uudelleen lyhytaikaisia vel-
kojaan. Tämä ei ole ristiriidassa sen kanssa, että yritys
onnistui saamaan jonkin verran jälleenrahoitusta myös
ilman tukea. Vaaditut vakuudet olivat kuitenkin suurem-
mat, eikä yritys olisi voinut saada vakuuksia koko jälleen-
rahoitettavalle summalle.

⁽⁷⁾ Ks. 2.1.2 ja 4.2 kohta komission tiedonannossa EY:n perustamisso-
pimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina,
EYVL C 71, 11.3.2000, s. 14.

⁽⁸⁾ Ks. päätös menettelyn aloittamisesta, alaviite 1, 20 kohta ja sitä
seuraavat kohdat.

⁽⁹⁾ Koska tuki on myönnetty toukokuussa 2004, sitä on arvioitava
vuoden 1999 suuntaviivojen eli valtiontuesta vaikeuksissa olevien
yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön
suuntaviivojen perusteella (EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2).

- (48) Komissio huomioi myös Slovenian selvitykset Novoles Stražan omistuksen luonteesta. Kun otetaan huomioon Novoles Stražan institutionaalisten omistajien passiivinen luonne ja vaatimattomat pääomaresurssit sekä muun omistuksen pirstaleisuus, komissio katsoo, että yritys ei olisi voinut saada tarvittuja varoja omilta osakkeenomistajiltaan. Samoista syistä ja ottaen huomioon, että yhdenkään yksittäisen omistajan osuus Novoles Stražan osakepääomasta ei ole enempää kuin 22 prosenttia, komissio katsoo myös, että Novoles Straža ei ole osa suurempaa yrityskonsernia.
- (49) Näin ollen komissio katsoo, että Novoles Straža oli oikeutettu rakenneuudistustukeen.

3.2 Kannattavuuden palauttaminen

- (50) Komissio totesi menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, että ei ollut selvää, miten Novoles Stražan rakenneuudistussuunnitelmalla voitaisiin palauttaa yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus. Tämä liittyi lähinnä viisivuotisennusteeseen siitä, miten yritys kehittyisi rakenneuudistustoimenpiteiden seurauksena. Komissio huomautti, että Slovenia ei ollut esittänyt tietoja, joita komissio tarvitsee arvioidakseen sitä, miten yrityksen oletetaan todennäköisesti selviytyvän rakenneuudistussuunnitelman toteutuessa.
- (51) Menettelyn kuluessa Slovenia on esittänyt 21 ja 22 kohdassa mainitut lisätiedot. Tiedot selventävät riittävästi olettamuksen perustaa. Komissio toteaa, että Novoles Stražan oletettu myynnin kehitys oli ehkä liian optimistinen, sillä alalla koettiin vuosina 2005 ja 2006 kovaa kilpailua Kaukoidästä, mikä johti ylitarjontaan ja loi painetta alentaa hintoja. Ei ole kuitenkaan selvää, oliko tämä tieto käytettävissä jo vuoden 2004 alussa. Komissio totesi itsekin vuonna 2006, että vanerin tuotanto ja kulutus on viime vuosina kasvanut huomattavasti, ja joillekin vanerityypeille on kehittymässä vahvat vientimarkkinat⁽¹⁰⁾. Koska komissiolle ei ole esitetty päinvastaisia tietoja, joiden perusteella yritysten oletukset tai sen omat oletukset voitaisiin kyseenalaistaa, komissiolla ei ole perusteltua syytä kumota niitä. Näin ollen komissio katsoo, että ennusteiden toteutumista ei ole osoitettu epätodennäköiseksi, joten komission epäilyt ovat hälvenneet.
- (52) Komissio totesi menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä myös, että rakenneuudistussuunnitelma sisälsi useita sisäisiä toimenpiteitä, jotka toteutuessaan todennäköisesti kääntäisivät osaltaan yrityksen tilanteen parempaan päin. Komissio on tutkintansa aikana saanut tietää, että yritys ei ole toteuttanut kaikkia suunniteltuja raken-

neuudistustoimenpiteitä. Slovenian viranomaisten mukaan tämä johtui muun muassa valtiontuen saamisen viivästyttämisestä sekä myös ennustettua huonommasta liiketoiminnan tuloksesta. Komissio toteaa tähän liittyen, että rakenneuudistussuunnitelman mukaan tekninen rakenneuudistus toteutetaan pääasiassa omin varoin. Rakenneuudistustoimenpiteiden puutteellista toteuttamista ei kuitenkaan voida pitää lähtökohtaisesti mitenkään ihmeellisenä ja on täysin mahdollista pitää sitä oikeutettuna, koska valtiontuki pitäisi itse asiassa rajoittaa mahdollisimman vähäiseen määrään. Tämä on perusteltua etenkin siksi, että kyseessä on jäsenvaltio, joka on sitoutunut tällaiseen suunnitelmaan⁽¹¹⁾ juuri ennen liittymistään. Komissio ei pidä rakenneuudistustoimenpiteiden puutteellista toteuttamista tässä tapauksessa riittävänä syynä epäillä rakenneuudistussuunnitelman toteutuskelpoisuutta. Komissio kuitenkin huomauttaa, että tuen myöntämisen ehtona on rakenneuudistussuunnitelman toteuttaminen kokonaisuudessaan (43 kohta) ja että toteutumista seurataan (46 kohta).

- (53) Näin ollen komissio odottaa, että Slovenia toimittaa suuntaviivojen 46 kohdan mukaisesti vähintään kaksi kertomusta, vuotta 2007 koskevan tammikuun 2008 lopussa ja vuotta 2008 koskevan tammikuun lopussa 2009. Kertomuksissa on esitettävä tarkat tiedot yrityksen taloushallinnosta ja sen tekemistä investoinneista. Komissio haluaa huomauttaa, että vaikka yrityksen kannattavuus palautuisikin ilman kaikkien investointien toteuttamista, se voi joutua palauttamaan osan valtiontuesta, jos suunniteltuja investointeja ei ole toteutettu kokonaisuudessaan⁽¹²⁾.

3.3 Tuen rajaaminen välttämättömään

- (54) Tuki on myös rajattu välttämättömään. Erityisesti komission epäilyt huomattavan oman osuuden olemassaolosta ovat hälvenneet. Suuntaviivojen 40 kohdan mukaan tuki on rajattava määrään, joka on ehdottomasti välttämätön kannattavuuden palauttamiseksi. Lisäksi tuensaajien odotetaan panostavan rakenneuudistussuunnitelmaan merkittävästi omia varojaan.
- (55) Edellä 27 kohdassa esitetyt Slovenian viranomaisten selvitykset omasta osuudesta ovat tarpeeksi tarkkoja, joten komission on mahdollista tutkia, onko yritys toteuttanut tai aikooko se toteuttaa vuosina 2005–2008 huomattavan määrän liikeomaisuuden luovutuksia (30,5 prosenttia rakenneuudistuskustannuksista). Komissio on lisäksi todennut, että Novoles Straža on saanut ulkopuolista rahoitusta ilman tukea 8,5 prosenttia.

⁽¹¹⁾ Ks. suuntaviivojen 32 kohta. Suunnitelmaan sitouduttiin ennen liittymistä, mutta tuki myönnettiin sen jälkeen.

⁽¹²⁾ Ks. komission päätös, tehty 13 päivänä syyskuuta 2006 asiassa N 350/2006, MSO, EUVL C 280, 18.11.2006, s. 4.

- (56) Toisaalta komissio toistaa, että hankintamenojen jaksoituksia ei voida pitää omana osallistumisena, koska ne eivät tuo yrityksen käyttöön varoja. Lisäksi ne ovat riippuvaisia tulevasta liiketoiminnasta, jonka saatu valtiontuki mahdollistaa ⁽¹³⁾.
- (57) Näin ollen komissio toteaa, että oma osallistuminen on yhteensä 39 prosenttia, mitä voidaan pitää vuoden 1999 suuntaviivojen perusteella huomattavana ⁽¹⁴⁾.
- (58) Lisäksi tuki on rajattu määrään, joka on välttämätön kannattavuuden palauttamiseksi, sillä tuella katetaan lähinnä erääntyneitä lyhytaikaisia lainoja koskevia välittömiä jälleenerahoitustarpeita lisäämättä yrityksen maksuvalmiutta.

3.4 Vastasuoritteet

- (59) Suuntaviivojen 35 ja 36 kohdan mukaan kilpailijoihin kohdistuvat haitalliset vaikutukset on pyrittävä poistamaan mahdollisimman laajasti. Suuntaviivojen 36 kohdan mukaan vastasuoritteita ei kuitenkaan tarvita, jos tuensaajan osuus merkityksellisistä markkinoista on vähäinen. Tällaisissa tapauksissa vastasuoritteet eivät ole ehdon sille, että tuen voidaan todeta soveltuvan yhteismarkkinoille.
- (60) Komissio ei kiistä Slovenian viranomaisten toteamusta, että Novoles Straža toimii useilla tuotemarkkinoilla: vanerin, tuolien ja muiden huonekalujen markkinoilla. Komissio toteaa vanerin osalta, että erääseen yrityskeskittymään liittyvä markkinatutkimus on monella tapaa osoittanut, että erilaiset puusta tehdyt levyt, kuten vaneri, kova kuitulevy, päällystämätön ja päällystetty lastulevy, sisustuslaminaatti (HPL/CPL) ja huonekalu- ja rakennusteollisuuden käyttämät puupaneelit, kuuluvat eri tuotemarkkinoille ⁽¹⁵⁾.
- (61) Merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi Slovenia esitti komissiolle markkinatutkimuksen, josta käy

ilmi markkinaosuudet 25 jäsenvaltion EU:n merkityksellisillä tuotemarkkinoilla. Komissiolla ei ole syytä poiketa suuntaviivojen alaviitteessä 20 esitetystä oletuksesta, jonka mukaan merkitykselliset markkinat muodostaa ETA. Komissio muistuttaa, että se on jo aiemmin tutkinut erään yrityskeskittymän yhteydessä ⁽¹⁶⁾ Euroopan puutuotemarkkinoita (erityisesti lastulevymarkkinoita) ja todennut, että merkitykselliset markkinat ovat kansallisia markkinoita laajemmat ja että markkinat ylittävät ainakin raja-alueilla valtioiden rajat. Merkittävä kaupankäynti rajan yli on tästä osoituksena. Komission omien asiantuntijoiden esittämien tietojen mukaan myös vanerilla käydään samanlaista kauppaa (myös Novoles Stražan liikevaihdosta suurin osa, 60 prosenttia, kertyy yhteisön alueelta). Lisäksi todettiin, että valtioiden rajat ylittävien alueellisten markkinoiden säde on lähes 1 000 kilometriä. Laajuus vaihtelee tuotteiden jalostusarvon mukaan niin, että päällystettyjen tuotteiden markkinat ovat laajemmat kuin päällystämättömien. Koska vanerilla on jo sinänsä korkea jalostusarvo ja vienti menee lähinnä viilutettua vaneria, vanerin kuljetuskustannuksilla ei ole yhtä suurta merkitystä kuin lastulevyn kuljetuskustannuksilla (vielä selvemmin tämä pätee tuoleihin ja muihin vanerihuonekaluihin). Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että Novoles Stražan valmistamien tuotteiden merkitykselliset markkinat ovat ainakin merkittävä osa 25 jäsenvaltion EU:sta, ellei jopa koko ETA tai EU.

- (62) Koska Novoles Stražan osuus 25 jäsenvaltion EU:n markkinoista ei missään tapauksessa ole enempää kuin 0,13 prosenttia eikä se periaatteessa nousisi kuin kaksinkertaiseksi, jos maantieteelliset markkinat supistetaan puoleen, komissio katsoo, että markkinaosuus on edelleen alle 1 prosentin, mitä voidaan pitää vähäisenä ⁽¹⁷⁾, kun otetaan huomioon sekin, että markkinoilla on suuri määrä pieniä ja keskisuuria valmistajia. Näin ollen vastasuoritteita ei tarvita sen varmistamiseksi, että valtiontuki soveltuisi yhteismarkkinoille.

3.5 Muu tuki

- (63) Slovenia on toimittanut komissiolle riittävät tiedot muista yritykselle myönnettyistä tuista tuen ainutkertaisuuden arvioimiseksi. Suuntaviivojen 48 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esitetyn periaatteen mukaan komissio ei voi hyväksyä rakenneuudistustukea yritykselle, joka on jo aikaisemmin saanut sitä. Komissio katsoo, että sen on tämän periaatteen nojalla otettava huomioon kaikki rakenneuudistustuet, jotka on myönnetty käsiteltävänä olevaa tukea edeltävien kymmenen vuoden aikana, vaikka ensimmäinen valtiontuki olisi myönnetty ennen kuin tuen myöntänyt valtio on liittynyt EU:hun.

⁽¹³⁾ Näin todettiin myös 22 päivänä helmikuuta 2006 tehdyssä komission päätöksessä asiassa N 464/05 AB Kauno, EUVL C 270, 7.11.2006, s. 5, 17 kohta, ja myös vuoden 1999 suuntaviivojen perusteella kassavirran osalta komission päätöksessä asiassa C-19/2000, TGI, EYVL L 62, 5.3.2002, s. 30, 106 kohta, ja asiassa C-30/1998, Wildauer Kurbelwelle, EYVL L 287, 14.11.2000, s. 51, 52 kohta.

⁽¹⁴⁾ Ks. myös komission päätös asiassa C-39/2000, Doppstadt, EUVL L 108, 30.4.2003, s. 8, 74 kohta, ja komission päätös asiassa C-33/1998, Babcock Wilcox, EYVL L 67, 9.3.2002, s. 50.

⁽¹⁵⁾ Komission päätös, tehty 28 päivänä kesäkuuta 2006, asiassa N:o COMM/M.4165 – Sonae Industria / Hornitex, 11 kohta.

⁽¹⁶⁾ Komission päätös, tehty 28 päivänä kesäkuuta 2006, asiassa N:o COMM/M.4165 – Sonae Industria / Hornitex, 13 kohta.

⁽¹⁷⁾ Ainakin vuoden 1999 suuntaviivojen perusteella toisessa asiassa tehdyn päätöksen mukaan, ks. komission päätös asiassa C-3/2005, FSO, EUVL C 100, 26.4.2005, s. 2, 38 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

(64) Komissio toteaa ensinnäkin, että yritykselle ei ole myönnetty aikaisemmin tukea rakenneuudistukseen. Komission epäilyt, jotka koskivat sitä, oliko vuonna 1999 myönnetty 18,1 miljoonan Slovenian tolarin (75 000 euroa) korkotuki rakenneuudistustukea, ovat hävinneet, sillä yrityksen luottoluokitus oli tuolloin A/B. Näin ollen ei voida katsoa, että yritys olisi ollut vaikeuksissa, eikä tukea voida pitää rakenneuudistustukena, joka merkitsisi tuen ainutkertaisuutta koskevan ehdon rikkomista.

(65) Lisäksi komissio ottaa huomioon Slovenian viranomaisen aikaisemmin toimittamissa tiedoissa olleet lyöntivirheet, jotka komissio oli toistanut päätöksessään menettelyn aloittamisesta. Tämä merkitsee, että kaikki menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä tarkoitettu tuki on vähämerkityksistä tukea ⁽¹⁸⁾. Lisäksi Slovenian viranomaiset ovat ilmoittaneet, että kaikki tuki on myönnetty ennen jäsenyyttä muuhun kuin rakenneuudistukseen. Koska komissiolla ei ole toimivaltaa arvioida tukea ja koska se, että yritys oli vaikeuksissa, ei tarkoita, että tuki olisi vuoden 1999 ⁽¹⁹⁾ suuntaviivoissa tarkoitettua rakenneuudistustukea, mikään aikaisemmin myönnetty tuki ei vaikuta tuen ainutkertaisuutta koskevaan ehtoon.

VI PÄÄTELMÄT

(66) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että tarkasteltavana oleva tuki on rakenneuudistustukea, joka täyttää sovellettavien suuntaviivojen eli vuoden 1999 rakenneuudistussuuntaviivojen ehdot. Näin ollen komissio päätelee, että Novoles Stražalle myönnetty valtiontuki soveltuu yhteismarkkinoille, vaikka Slovenia on myöntänyt rakenneuudistustuen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jota Slovenia on myöntänyt Novoles Stražalle soveltuu yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi vuonna 1999 annettujen yhteisön suuntaviivojen perusteella.

2 artikla

1. Rakenneuudistussuunnitelma on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön. On toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että suunnitelma pannaan täytäntöön.

2. Suunnitelman täytäntöönpanoa on seurattava, ja Slovenian on toimitettava komissiolle tätä varten vuosikertomuksia. Vuotta 2007 koskeva yksityiskohtainen kertomus on esitettävä tammikuun 2008 lopussa ja vuotta 2008 koskeva yksityiskohtainen kertomus tammikuun lopussa 2009. Kertomuksiin on sisällytettävä tarkat tiedot yrityksen taloushallinnosta ja tehdyistä investoinneista.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Slovenian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2007.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen

⁽¹⁸⁾ Ks. komission asetus (EY) N:o 69/2001, annettu 12 päivänä tammikuuta 2001, perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen, EYVL L 10, 13.1.2001, s. 30.

⁽¹⁹⁾ Vuoden 2004 suuntaviivojen 20 kohdan perusteella tilanne saattaa olla toinen.